

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОПЛАТИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПОСЛУГИ У ВИГЛЯДІ ПАСПОРТУ ГРОМАДЯНИНА УКРАЇНИ ДЛЯ ВИЇЗДУ ЗА КОРДОН

LEGAL REGULATION OF PAYMENT ADMINISTRATIVE SERVICES IN THE FOR MOF UKRAINE CITIZEN PASSPORT FOR TRAVEL ABROAD

Власенко О.Г.,
здобувач кафедри адміністративного та господарського права
Запорізький національний університет

Наукова стаття присвячена висвітленню оплати адміністративних послуг у сфері громадянства, імміграції та реєстрації фізичних осіб. Висвітлюється питання процедури, зокрема вартості, оплати отримання адміністративної послуги у вигляді паспорту громадянина України для виїзду за кордон.

Ключові слова: адміністративна послуга, закордонний паспорт, оплата, послуга, публічна послуга.

Научная статья посвящена освещению оплаты административных услуг в сфере гражданства, иммиграции и регистрации физических лиц. Освещается вопрос процедуры, в том числе стоимости, оплаты получения государственной услуги в виде паспорта гражданина Украины для выезда за границу.

Ключевые слова: административная услуга, загранпаспорт, оплата, услуга, публичная услуга.

The scientific article is devoted to coverage of payment of administrative services in the area of Citizenship, Immigration and Registration of Persons. Reveals the question of procedure, including payment, to obtain administrative services in the form of a passport of citizen of Ukraine for traveling abroad.

The state policy in the field of relations needs change. Thus, the sum of 170 hryvnia and do not cover the full cost of all the design and manufacture of foreign, especially biometric passports. But the state is better only to increase the fees for this type of document, then invent additional illegal payments. For example, the cost of the passport in some EU countries even cheaper than the actual price in Ukraine. In particular, the Spanish passport costs 25, 69 €, in the Czech Republic – 22, 18 € (600 CZK).

Thus, regulation is necessary in this area to improve in two key areas: all fees for the most common administrative services are defined exclusively by the laws, and in no way subordinate legislation; develop and adopt a law «On administrative fee», which must be uniform title fees for administrative services; establish clear and uniform size of administrative fees for all types of administrative services

Key words: administrative services, passport fees, service, public service.

У вітчизняній адміністративно-правовій науці ухвалення адміністративних актів розглядалося й досі розглядається переважно у структурі так званого «адміністративного процесу» як його частина або вид. Власне, категорія «адміністративний процес» ще з радянських часів мала вагоме методологічне значення у науці адміністративного права і досі належить до числа актуальних. Тому детальному аналізу процедури ухвалення адміністративних актів має передувати з'ясування змісту поняття «адміністративний процес» та його структури, а також його співвідношення з категорією «адміністративна процедура (процедури)». Це дасть змогу чіткіше окреслити зв'язок ухвалення адміністративних актів з іншими формами публічного управління, визначити його місце в адміністративному праві та засади правового регулювання процедури ухвалення адміністративних актів.

Нині, завдяки науковим працям: В.Б. Авер'янова, К.К. Афанасьєва Ю.П. Битяка, І.В. Дроздова, В.М. Гаращука, І.П. Голосніченка, С.В. Ківалова, І.Б. Коліушка, А.Т. Комзюка, О.В. Кузьменко, Є.О. Легези, М.Б. Острах, Г.М. Писаренко, В.П. Тимошука та інших науковців, досліджено низку особливостей діяльності органів публічної влади з надання адміністративних (управлінських) послуг населенню. Але в наукових дослідженнях питання процедури, зокрема й оплати, надання адміністративних послуг у сфері громадянства, імміграції та реєстрації фізичних осіб не вивчалися.

Мета даної статті – розкрити правове регулювання процедури оплати отримання адміністративних послуг у сфері громадянства, імміграції та реєстрації фізичних осіб.

В Україні досі немає законодавчого акта, який би належно врегулював питання оплати адміністративних послуг, зокрема, у сфері громадянства, імміграції та реєстрації фізичних осіб. Через це українці часто не знають

наперед, скільки їм потрібно платити за ту, чи іншу адміністративну послугу.

Для того, щоб визначити повну суму за отримання потрібного від держави документа або ж за певну реєстраційну дію, майже завжди потрібно чи-то вичитувати безліч нормативних актів, чи-то вишукувати розмір плати на різних веб-сайтах владних органів.

Крім того, з людей часто беруть гроші і за ті дії, надання яких має бути взагалі безоплатним, наприклад надання бланків документів, консультаційної допомоги тощо.

Тобто фактична плата за послуги часто є значно вищою за встановлену законодавством. Наприклад, за закордонні паспорти українці значно переплачують. Адже є Декрет Кабміну про державне мито, де чітко визначена ця послуга та розмір плати за її надання – 170 грн [1].

Даний Декрет має силу закону, а тому має бути єдиним актом, згідно з яким громадяни мають платити за отримання закордонного паспорту, – інших законів, де б визначалась ще якась плата за дані документи, немає.

Це підтвердив і Верховний Суд у своїй Постанові від 3 грудня 2013 року № 21-416a13 [2].

Однак у відділення Міграційної служби (ДМС) за 170 гривень паспорт собі ви не замовите. Кабінет Міністрів ще за давніх часів «потурбувався», щоб з громадян можна було витягнути значно більше коштів, ухваливши постанови про додаткові платежі.

Звичайно, вони не підлягають застосуванню, оскільки мають нижчу юридичну силу та визнані незастосовними Верховним Судом. Однак чиновників це зовсім не цікавить.

Таким чином, у Державній міграційній службі України сьогодні вимагають сплатити: законні 170 грн. державного мита за видачу паспорта для виїзду за кордон; 87,15 грн. за «послуги» з оформлення та видачі паспорта для виїзду за кордон; 304,32 грн. за бланк паспорта з біометричним

чіпом, або ж 238, 32 грн. за бланк паспорту без біометричного чіпу тощо [3].

Виникає питання: якщо держмити у розмірі 170 грн. справляється за «видачу» закордонного паспорту, то що це за платіж у розмірі 87,15 грн. за «оформлення та видачу» цього ж документу згідно з п. 4 порядку надання підрозділами Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції та Державної міграційної служби платних послуг, затвердженого Постановою Кабінетом Міністрів України від 26 жовтня 2011 р. № 1098 «Деякі питання надання підрозділами Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції та Державної міграційної служби платних послуг» [4].

Ще не зрозуміло, чи є додаткова оплата за отримання паспорта громадянина України для виїзду за кордон у вигляді 87,15 грн у переліку, затвердженому Постановою Кабінетом Міністрів України від 4 червня 2007 р. № 795 «Про затвердження переліку платних послуг, які надаються підрозділами Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції та Державної міграційної служби, і розміру плати за їх надання» [6].

Проте хотілося би зазначити, що це ще не останній додатковий платіж за отримання даного виду послуг. Так, для того щоб залишити чинний закордонний паспорт на додаток до нового, необхідно ще додатково сплачувати 60,17 грн. Тобто за те, щоб зберегти документ, який досі чинний та за який державі було сплачено власні кошти, необхідно знову доплачувати.

У схемі додаткових сплат із громадян щодо отримання адміністративної послуги так званих «закордонних паспортів» є державне підприємство «Документ», яке працює у приміщеннях ДМС, хоча його діяльність є незаконною відповідно до Закону «Про адміністративні послуги» [5].

Так, надавши якусь консультацію, бланк чи інші «послуги» у ході звернення за закордонними паспортами, працівники ДП «Документ» пред'являли людям платежі, не повідомляючи, що вони необов'язкові. Відвідувачі, які цього не знали, сплачували ще й ці суми.

Однак варто відзначити, що на сьогодні ДМС вже ухвалила рішення прибрати представників цієї структури принаймні зі своїх приміщень.

Та «Документ» досі існує. Офіси «Паспортний Сервіс» від ДП «Документ» продовжують функціонувати у най-

більших містах України, заманоючи громадян елементарним комфортом, за який треба доплачувати додаткові 350 гривень, замовляючи паспорт [3]. На наш погляд, такий комфорт держава має забезпечувати без додаткових сплат фізичних осіб.

Проблеми з оплатою міг би вирішити ухвалений у першому читанні законопроект № 3224 «Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо документів, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус, спрямованих на лібералізацію Європейським Союзом візового режиму для України», що був поданий урядом [7]. Але і там знаходимо широке поле для «розмноження» підзаконних актів із різноманітними платежами за отримання однієї послуги. Так, цей законопроект апелює термінами «адміністративний збір», «вартість адміністративної послуги» тощо, що, на наш погляд, є різними категоріями. Встановлення різноманітних поборів за послугу дозволяє його норма частини 1 статті 20, де зазначено, що «вартість адміністративної послуги встановлюється Кабінетом Міністрів України в межах граничної вартості адміністративної послуги, встановленої цим Законом». Саме тому цей законопроект і в цій частині потребує доопрацювання.

Як вірно зазначає експерт Центру політико-правових реформ Євген Школьнік, державна політика у даній сфері відносин потребує змін. Так, якщо сума у розмірі 170 гривень не покриває повною мірою всі затрати на оформлення та виготовлення закордонних, тим паче біометричних, паспортів, державі краще підвищити єдиний розмір плати за цей вид документа, аніж вигадувати додаткові незаконні платежі [10]. Для прикладу, вартість закордонного паспорту у деяких країнах ЄС навіть дешевша, ніж фактична вартість в Україні. Зокрема, в Іспанії закордонний паспорт коштує 25, 69 € [8], у Чехії – 22, 18€ (600 CZK) [9].

Таким чином, необхідно правове регулювання в зазначеній сфері удосконалювати в двох основних напрямках: усі розміри плати за найбільш поширені адміністративні послуги мають визначатися виключно в законах, і жодним чином не у підзаконних актах; потрібно розробити та ухвалити закон «Про адміністративний збір», у якому має бути уніфіковано назву плати за адміністративні послуги; визначити чіткі та єдині розміри адміністративних зборів для всіх видів адміністративних послуг.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про державне мито: Декрет Кабінету Міністрів України від 21.01.1993 №7-93 // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1993 – № 13. – Ст.113.
2. Постанова Верховного Суду від 3 грудня 2013 року № 21-416а13 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.scourt.gov.ua>
3. Видача паспорта громадянина України для виїзду за кордон [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dmsu.gov.ua/posluhy/dokumenti-dlya-vijzdu-za-kordon/710-vydacha-pasporta-hromadianyna-ukrainy-dlia-vyizdu-za-kordon>
4. Деякі питання надання підрозділами Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції та Державної міграційної служби платних послуг : Постанова Кабінету Міністрів України від 26.10. 2011 № 1098 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 84. – С. 37. – Ст. 3068.
5. Про адміністративні послуги : Закон України від 06.09.2012 № 5203-VI // Відомості Верховної Ради. – 2013. – № 32. – Ст. 409.
6. Про затвердження переліку платних послуг, які надаються підрозділами Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції та Державної міграційної служби, і розміру плати за їх надання : Постанова Кабінету Міністрів України від 04.06.2007 № 795 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 42. – С. 69. – Ст. 1671.
7. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо документів, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус, спрямованих на лібералізацію Європейським Союзом візового режиму для України від 05.10.2015 № 3224 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56689
8. The most powerful passports in the world [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.independent.co.uk/travel/the-most-powerful-passports-in-the-world-10194423.html>
9. Biometric passport [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://en.wikipedia.org/wiki/Biometric_passport
10. Школьнік Є. Як покінчити із хаосом в оплаті закордонних паспортів та інших адмінпослуг? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pravo.org.ua/ua/news/20871390-yak-pokinchiti-iz-haosom-v-oplati-zakordonnih-pasportiv-ta-inshih-adminposlug>.